

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

XVIII. An Iudex ille absolutus sit Ecclesia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

prædicta est, nunc verò resignata, factò ipso: ideo credi debet.

AT, iam expletam esse, iamque resignatam non est in Scriptura: ergo ali- quod dogma credendum, quod non est in Scriptura, nec evidenter inde de- duci potest: Ergo nec ea est vnica nor- ma seu Iudex. Idem est de baptizandis Paruulis: credendum est, nec tamen eui- denter ex Scripturis deduci potest: Imò contrarium, scilicet baptizandos solùm qui possunt Doceri. Sique analogiæ Circumcisionis sit standum, tunc octa- uo die baptismus dandus esset masculis, foemellis nullus. Idem est de non re- baptizandis hæreticis. Nam Augusti- nus non potuit id probare contra S. Cy- prianum, reposita Ecclesiæ autoritate. Hac stante lites Ecclesiasticas omnes fi- niuit Ecclesia, & damnauit hæreticos, vt sciretur esse damnatos: quod per so- lam Scripturam præstari nequiuit.

QVÆSTIO XVIII.

*An Iudex omnium Absolutus sit
Ecclesia?*

LUTHERO-CALVINIANI iudicium om- ne tribuunt soli Verbo Dei scripto. Calvinus *Instit. lib. 4. c. 8. §. 2.* Idque doce- re nituntur ex Lege, Prophetis, Apostolis, acratione. Volunt autem Ecclesiam adstri- ctam Scripturæ iudicare, & Deum ipsum per hanc.

AUTOR. At Ecclesia non ad Scri- pturam limitatus solum iudex est; sed absolutus. I. Quia Ecclesiæ iudicio standum est absolutè: Cæteròquin nulla vnquam terminaretur controuer- sia: quod absurdum. Relinqueretur e- nim, post Iudicis sententiam, iudicium partibus.

DICUNT. Harum lis manet tunc ad iu- dicium Extremum; nunc tamen ex parte Rei, & Scripturæ, finita est. Neque enim absurdum est, lites durare inter Christum & dæmonem ad vsque finem mundi.

AT, interim pars neutra cognoscit se esse iudicatam à Scriptura; perstatque lis indeterminata & indiremta; Nec au- ditur Ecclesia, dum de Scripturæ mente disceptatur: quod absurdum. Lis Chri- sti & Satanæ est à Christo diiudicata, scitque Satan.

2. Ab Ecclesia, vt absoluto Iudice fer- tur sententia absoluta & clara, id est, vlti- ma. Sic omnes hæreses ac hæretici iudi- cati sunt & damnati, vt post latam senten- tiam alia nec data sit, nec expectata. Quia pronunciat Ecclesia ex officio & autori- tate absolutè. Hinc sententiæ eius sta- tim executioni mandatæ fuerunt, vt vlti- mæ, nulla disceptatione remanente. V. g. Patres iuxta Scripturam damnarunt Arium; non Scriptura; Huius enim sen- tentiam Ariani non clarè intellexerunt: alioquin non defecissent à fide. Plura supra part. 1. q. 4. Mihi tamen hic subiu- cienda videntur quædam

SVMMARIA DE IV- DICE DECISIO.

CVM IVDEx sit, qui inter partes fert sententiam; NORMA verò, secun- dùm quam ea fertur: Iudex Controuer- siarum, est Ecclesia; eius Norma, est Scri- ptura simul & Traditio: Secundùm hæc fertur sententia bifariam; Vel per Ponti- ficem, Vel per Concilia à Pontifice ap- probata: Et fertur *Infalibiliter.*

DOCETVR. I. EX OFFICIO Iu-
dicis

DICIS: Hic debet pronuntiare sententiam ita, ut uterque litigantium clarè intelligant sententiam latam, hic contra se; ille, pro se: Alioquin non desistent à lite. At Scriptura hoc præstare non potest: Ergo nec esse iudex potest. *Minor:* Quia Lutherani & Calvinistæ jam diu corrillantur de pœdobaptismo, de Veritate Eucharistiæ, de Prædestinatione, de Persona Christi: de Exorcismo; nec tamen inter eos diiudicat Scriptura, ut litigare desistant: aut utriusque sunt pertinaces contra ipsam.

II. EX SCRIPTURA docetur: In qua duo, 2. Cor. 3. *Litera occidens & sensus seu Spiritus vivificans*, teste S. Aug. serm. 70 de temp. At secundùm neutrum potest esse iudex.

I. NON SECUNDUM LITERAM. Quia hæc sola ducit homines in errorem; Nam occidit. **I.** Ita, 2. Cor. 3. *Cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum Iudæorum, solam literam spectantium, non sensum, id est, Christum non agnoscentium velatum sub ceremoniis.* Vnde exprobrat eis, Ioann. 5. *Scrutamini Scripturas: illa testimonium perhibent de me; & non vultis venire ad me.*

2. Ita multos hæreticos occidit *litera sola:* **1.** Ut Sabelliani ex hoc, Ioann. 10. *Ego & Pater Unum sumus:* inferebant Unitatem Personæ, non solum Essentiæ: negabantq; Trinitatem; sed Deum aiebant dici Patrem, quæ creavit omnia: Filium, quæ carnem assumpsit: Sp. Sanctum, quæ nos sanctificat: Indeque & Patrem passum, ac mortuum esse. **2.** Ariani ex hoc, Ioann. 14. *Pater maior me est,* scilicet absolute aiebant etiam quoad Diuinitatem. **3.** *Nicædeniæ* ex hoc, 1. Cor. 2.

Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei, ita colligebant: qui scrutatur, quærit; qui quærit, dubitat; qui dubitat, ignorat; qui ignorat, Deus non est: ergo Spiritus Sanctus non est Deus. At sensus est scrutatur, id est, omnia comprehendit. 1. Paral. 28. Corda scrutatur Deus. 4. Manichæi Nouum Testamentum Veteri contrarium esse docebant ex Litera; omisso sensu. 5. Pelagiani ex hoc Ezech. 18. Filius non portabit iniquitatem patris; negabant peccatum originale. At sensus asserit ita; Filius, qui non est particeps peccati, non portabit. &c. at posteri sunt Adæ peccati participes. **6.** Hæretici olim ex hoc, Ioann. 6. *Caro non prodest quicquam:* colligebant, quorsum ergo resurrectura credetur? Nulla igitur erit resurrectio. Calvinistæ verò sic: Quorsum daret Christus suam Carnem in Eucharistia; cum nil prodest? **AT,** ita *litera occidit:* ergo sensum specta: Si enim *Caro non prodest,* cur *Verbum Caro factum est?*

II. NEC SECUNDUM SENSUM Scriptura sola esse iudex potest.

1. Quia Scriptura, quoad sensum, sæpè obscura est, intellectuque difficilis: Ex quo multas nasci controuersias liquet experientiâ, ut ex fonte hæresium: Non igitur esse Scripturam iudex potest litigantibus de sensu. **1.** Quia clarè nequit pronuntiare sententiam, sic ut partes intelligant & acquiescant: licet alibi ipsa se explicet. Nam neque sic lites finiunt hæretici. Patet in Sectis hodiernis pugnacissimis. *Deinde;* Aliud est, Verba Scripturæ esse clara; aliud Sensum esse clarum: ista claritas pendet ex grammatica; hæc ex Sp. Sancti intentione.

Item

Item quem Scripturæ locum hi putant esse clarum, is obscurus est aliis. Quis dirimet?

2. Quia multorum locorum sensus haberi non potest aliunde, nisi ex Traditione. Vt Matth. 28. *Baptizantes eos in &c.* Siquis fingeret, non opus esse verbali pronuntiatione formæ illius: *Ego te Baptizo in &c.* sufficere mentalem intentionem; ex Scriptura conuincere nequiret: opus Traditione foret. *Item*, ex hoc Ioan. 3. *Nisi quis renatus in aqua. &c.* docemus necessitatem aquæ in baptismo; negant Caluinistæ contra nos & Lutheranos: Dein; qualitas aquæ non exprimitur vsquam: Quis dirimet? Traditio; non Scriptura. *Item*, In Cœnæ institutione etiam dixit, *Debetis alter alterius pedes lauare:* Hic non contineri præceptum; at contineri in hoc; *Commedite, & bibite*, asserunt nobiscum: Sed vnde docebitur? Ex sola Traditione: Ergo sola scriptura suimet sensus esse iudex nequit semper.

III. EX PARTE CONTROVERSIARVM docetur. Quia multæ sunt controuersæ religionis, quarum aut nulla, aut non sufficiens definitio ex scriptura sola peti potest: ergo alio opus iudicis. 1. *Vt*, Libros Tobia, Iudith, Sapientia Ecclesiastici, Machabæorum esse Canonicos negant Luthero-caluinistæ: Quia aiunt non sunt in Canone Iudæorum. En ex Scriptura docere nequeunt, sed ex Traditione Iudæorum; & Christianorum Traditionem respuunt, quæ docet esse eos Canonicos. 2. *Item* de Numero Sacramentorum nil Scriptura; at de septenario, Traditio est: Luthero-caluinistis tuus binarius vnde cõ-

stat? Non ex Scriptura, nec ex Traditione: & creditamen volunt. 3. *Item* vbi nomen Sacramenti reperient de Baptismo & Eucharistia in Scripturis? At de Matrimonio inuenitur. 4. *Item*, Vbi inuenitur Sacramenti definitio Lutherana: *Est promissio signo externo annexa* aut Caluiniana: *Est ritus habens mandatum Dei, cui addita est promissio gratia*, id est remissionis peccatorum. At hanc annexam Cœnæ promissionem esse nequam dicit scriptura Doceant. 5. *Item* Exorcismos in Baptismo adhiberi possunt bene Lutherani; negant Caluiniani. Quis dirimet? Traditio sola; non Scriptura. 6. Et Caluinistæ plures in Baptismo ceremonias vsurpant; de quibus nil in Scriptura: Vt baptizandum coram populo ad concionem congregato: Patrini spondendum de intruendo infante: Nomen ei imponendum: symbolum esse recitandum, Pater noster, aliæque preces: pronuntiandam formulam. De his vbi in Scriptura? 7. *Item*, Lutherus vult, Infantes credere in Baptismo vi Exorcismi: Melancthon, vi Baptismi: Quis dirimet? Scriptura nequit. 8. *Item*, Baptizatos ab hæreticis rebaptizandos esse aiebat S. Cyprianus, negabat S. Augustinus, sola fuit Traditio. 9. *Item*, Vna an trinitum mersione baptizandum: 10. Sabbathum, an Dominica celebranda: 11. B. Maria materne Virgo. 12. Petrus fueritne Romæ Episcopus: 13. Symbolum fidei sitne Apostolicum & Canonicum: 14. In Veteri Testam. fueritne remedium peccati originis, pro scemellis &c. talia diiudicare nequit Scriptura; at potest Traditio.

IV. Pra-

IV. PRAXIS VETERIS TEST. docet. Pontificem non Scripturam, esse Iudicem debere. Patet suprà: Vide *Bec. Manual. l. i. c. 5.*

V. PRAXIS NOVI TESTAM. docet idem. I. Circumcisio & legalium Christianis obseruanda? Decidit Concilium; non Scriptura; non Paulus & Barnabas: *Act. 13. 14. 15.* En & alias controuersias; quas Ecclesia determinare debuit; non potuit Scriptura. 1. Quartadecimanorum de Paschatis die. 2. Delapsis post Baptismum, an absoluedi. Negabat Nouatus damnatus anno 255. 3. De Trinitate, an tres realiter distinctæ sint Personæ? Negabat Sabellius; damnatus anno Christi 319. 4. De *opposita* æterna: quam negabat Arius; damnatus anno 325. 5. De Personis in Christo duabus affirmabat Nestorius, vnâ negans; dānatus an. 454. 6. Contrā Eutyches; dānatus ann. 454. 7. Duas in Christo voluntates fingebant Monotelitæ; damnati anno 679. 8. Spirit. Sanctum esse Deum negabant Macedoniani; damnati anno 383. 9. Baptismum validè datum repeti posse aiebat Marcion; damnatus anno 313. 10. Datum ab hæreticis repeti debere aiebat Donatistæ; damnati anno 313. 11. Solis naturæ viribus legem impleri posse aiebat Pelagius; damnatus anno 416. 12. Paruulos nasci in pecc. orig. esseque Baptismo abolendum negabant Pelagius & Coelestius; damnati anno 416 &c. Luthero-caluinistæ fatentur iustè damnatos: At facta est damnatio ab Ecclesia clarè, vt partes sciuerint lententiam; quam Scriptura nequirit ita clarè pronunciare; ac proinde necesse Iudex sola potest.

QVÆSTIO XIX.

Sitne Papa Iuridictio coercitiua, vs possit condire leges, obligare conscientias, punire transgressores?

LUTHERVS lib. 1. de Captiu Babyl. c. de Baptif. ait: *Quis dedit Papa potestatem captiuanda libertatis nostræ, per Baptismum nobis donata? Cum nullus hominum habeat ius vni vs Syllaba constituenda super Christianum hominem; nisi fiat eiusdem consensu.* Similia & alibi. Idem factò monstrauit, cum anno 1520. Corpus Iuris Canonici publicè combustit in togo Wittenbergæ; testibus Cochleæ & Surio. Melanchthon docet idem in *Confess. Aug. art. 28. &c.* Itemque CALVINVS *Instit. l. 4. c. 10. 11. 12.*

Horum doctrinæ summa in tribus consistit. I. Non posse Papam, aut Episcopos vllam veram condere legem, quæ non sit expressè in S. Scriptura. Posse tamen ordinem disciplinæ constituere in aduendo templo, canendis Psalmis, &c. Sed neque hoc cū obligatione conscientiæ, nisi ratione scandali. II. Næc posse eos cogere Christianos ad seruandâ Dei legē; nisi iudicialiter procedendo contra transgressores, aut monendo, inciepan doue. III. Esse excōmunicandi potestatem, sed penes Ecclesiam, id est, Ministros populo consentiente? Sic omnes.

SVADENT istis. I. Matth. vlt. *Docentes eos seruare omnia, quacunque mandauit vobis, sc. mea, non vestra, mandata.*

2. Deut. 4. *Non addetis ad verbum, quod ego loquor vobis, neque minuetis ex eo. D. ut.*

12. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito. non addas; neque minuas, scilicet. præcepta.* 3.

Isa. 33. *Dominus Index, & Legisfer noster.* Iacob. 4. *Vnus est legislator & Iudex.*

4. Ies. 29. *Timuerunt me mandato hominis, & doctrinis.* Sic & *Matt. 15. Marc. 7.* 5.

2. Cor. 3. *Vbi Spiritus Domini, ibi libertas.* Gal. 4. *Qua libertate Christus nos liberauit.*

6. Christus antiquauit leges Diuinas cemo-

Z rcmo-